

Yerelleştirme Kavramının Akademi ve Sektör Açısından Değerlendirilmesi

Evaluating the Concept of Localization in Terms of Academics and the Translation Sector

Büşra Çelik¹ , Çağla Konuk² , Sinem Canım³

¹Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Çeviribilim Bölümü, İstanbul, Türkiye

²Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Çeviribilim Bölümü, İstanbul, Türkiye

³Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Çeviribilim Bölümü, İstanbul, Türkiye

ORCID: B.Ç. 0000-0001-8211-6696;
Ç.K. 0000-0001-7712-0236;
S.C. 0000-0002-6736-1885

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Büşra Çelik,

Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Çeviribilim Bölümü, İstanbul, Türkiye

E-posta: bussraclik@hotmail.com

Başvuru/Submitted: 30.03.2022

Kabul/Accepted: 02.06.2022

Atıf/Citation: Çelik, B., Konuk, C., Canım, S. (2022). Yerelleştirme Kavramının Akademi ve Sektör Açısından Değerlendirilmesi. *Istanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi - Istanbul University Journal of Translation Studies*, 16, 15-36. <https://doi.org/10.26650/ijuts.2022.1096056>

ÖZ

Küreselleşme ile birlikte teknoloji dünyasının ürünleri ve hizmetleri dünyanın her yerinde ulaşılabilir hale gelmiştir. Yerelleştirme, bu ürün ve hizmetleri farklı pazarlara sunmak için uygulanan işlemlerden biridir. İnternetin yaygın olarak kullanılmaya başlanmasından sonra daha görünür hala gelen yerelleştirme, çeşitli akademik alanların çalışmalarına konu olmaya başlamıştır. Çeviribilim bu alanlardan biri olmuştur. Çeviri şirketlerinde zaten bir hizmet olarak verilen yerelleştirme, zamanla çeviribilim alanındaki araştırmalarda görünür olmuş ve araştırmacılar yerelleştirmeye çeviribilim perspektifinden yaklaşmışlardır. Yerelleştirmenin çeviribilim açısından ne anlama geldiği ve güncel gelişmeleri takip eden yerelleştirme türleri, akademik çalışmaların içeriğini oluşturmuştur. Günümüzde Mesleki Yeterlilik Kurumu'na bir meslek olarak da kabul edilen yerelleştirme, birçok çeviri veya yerelleştirme sektöründe hizmetlerimiz sekmesinde yer alarak yaygın bir hizmet olarak verilmeye devam etmektedir. Yerelleştirmenin akademi ve sektörün ortak alanlarından biri olduğu söylenebilir. Bu çalışmada öncelikle akademiye yer alan ulusal çalışmalar incelenerek yerelleştirme tanımı üzerine değerlendirmeler ve araştırmacıların kabul ettikleri yerelleştirme alt türleri derlenmiştir. Yerelleştirmenin tanımını ve özelliklerini belirginleştirmek amacıyla yerelleştirme ve çeviri ilişkisine de içerikte yer verilmiştir. Yerelleştirme sektörünün yerelleştirme tanımını değerlendirmek amacıyla ise sınırlılıklarımız kapsamında belirlediğimiz bu hizmeti veren web sitelerindeki tanımlar sütun grafikleri şeklinde verilerek sayısal verilerle sunulmaya çalışılmıştır. İnceleme neticesine bu web sitelerinde verilen yerelleştirme tanımlarındaki bazı kavramların akademiye yer alan kavramlarla aynı ya da benzer olduğu ancak sektörün farklı kavramlara yer vererek çeşitlilik sunduğu tespit edilmiştir. Yerelleştirme hizmeti veren web sitelerindeki tanımların içerdiği kavram çeşitliliğinin, sektörün çeviri algısından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bununla birlikte incelememiz doğrultusunda sektörün sunduğu yerelleştirme alt türlerinin de akademiye kıyasla değişik gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Yerelleştirme, Yerelleştirme ve Çeviri, Yerelleştirme Hizmeti, Yerelleştirme Türleri, Çeviri Sektörü

ABSTRACT

As a result of globalization, technological products and services have become accessible all over the world. Localization is one of the processes that is applied to offer these products and services to different markets. It has become more

visible since the widespread use of the Internet and begun being subjected to studies in various academic fields, with translation studies (TS) being one of these fields. Localization is a service that was already provided in translation companies. Aside from this, it has also become visible over time in research in the field of TS. Researchers have approached localization from the perspective of TS. What localization means in terms of TS and the types of localization that follow current developments have formed the content of academic studies. Also currently accepted as a profession by Turkey's Vocational Qualifications Authority, localization continues to be provided as a common website service in many translation and localization sectors under their Our Services tab. Localization can be said to be a common area for higher education and sector work. This study first examines Turkish studies on higher education and compiles the evaluations on the definition of localization and its subtypes as accepted by researchers. As the study aims to clarify the definition and features of localization, the study's content includes the relationship between localization and translation. In order to evaluate how the localization sector defines localization, the study presents the definitions from websites that provide this service that we have determined within the scope of our limitations using numerical data and presenting them in bar graphs. As a result of the examination, some of the concepts regarding the definitions websites provide for localization have been determined to be the same or similar to these concepts with regard to higher education. However, the industry offers diversity by including different concepts. The diversity of concepts that are included in the definitions from websites providing localization services is thought to be due to the sector's perception of translation. However, the sub-types of localization offered by the sector have also been determined to differ with respect to higher education in line with our analysis.

Keywords: Localization, localization and translation, localization service, types of localization, translation sector

EXTENDED ABSTRACT

With the developments in technology and globalization, great importance is seen in making products and services suitable for people living in different countries and being able to speak different languages in order not to fall behind. Localization is an important practice in order to do this and not become separated from the global world. Localization services have also developed alongside the technological developments. As a result, localization is no longer just a term used in academics but has also become a service in the translation industry. The lack of a common definition in the field of translation works regarding the concept of localization has led researchers to focus primarily on this concept and look for a common definition. Apart from these academic studies, localization has also been accepted as a profession by Turkey's Vocational Qualifications Authority and included in the national qualification framework under the title of localization translator. While developments have occurred regarding localization in the world of translation studies, localization continues to be provided as a common service in many translation offices in the sector. The fact that localization has been conceptually evaluated in two different areas (i.e., academics and the translation sector) is an indication that this concept can have different and varied perspectives.

This article examines the meaning of localization and how academics and the localization sector have defined it and seeks an answer to the question of what similarities and differences exist among these definitions. The study additionally investigates the sub-types of localization as included in academic studies and as a service offered in the localization sector. For this purpose, the study evaluates the definitions of localization as presented in the literature, the

relationship between translation and localization, and the sub-types of localization based on these definitions. In order to evaluate the localization sector, the study additionally examines the localization definitions and localization sub-types as found on the websites of the institutions providing localization services in Turkey and attempts to reveal the sector's perception of localization. In order to limit the study, the keywords of localization service, localization in translation, website localization, software localization, game localization, localization and project management, localization tools, and localization were entered into the Google search bar on April 30, 2021, and the analysis was limited to just the first three pages -10 results per page- that were returned. Among the websites found on the first three pages, the sites that provide service in Turkey and that are in Turkish, that include the localization as a heading under their Our Services tab, and that describe localization or talk about the localization process under this tab have been selected for the analysis. As a result of these limitations, 38 websites emerged to constitute the sample of the research. In order to examine the findings in detail, the definitions for localization were divided into categories, and the definitions from the websites providing localization services were transferred to an Excel document under one of the following categories: target, source, or operation. In order to present the variety of concepts under these categories and show the results numerically, each category has been presented in the form of a bar graph.

When examining the results from the target category, the concepts of region, mass, language, and market are seen to come to the fore. When evaluating the results for the category of source, content is understood to come to the fore first, followed by source. When examining the category of operation, the concept of adaptation is seen to come to the forefront in the results regarding the translation sector. When analyzing these results, common concepts clearly are present in the definition of localization with regard to academics and the different definitions the translation sector offers for localization; however, the definitions in the sector are more diverse compared to those found in academics. This difference and diversity are thought to be primarily due to the lack of a commonly accepted definition of localization in the translation sector. In addition, this situation may also possibly be due to the sector's desire to offer a wide range of services to its customers who request localization. Another result obtained from the analysis is that some of the websites that have defined the concept express localization as a process very different from translation and present definitions different from those found in the literature. The suggestion here is that research is needed on the perceptions of localization as expressed in these sites in order to reveal the reasons for the diversity and inconsistencies in the definitions.

Giriş

Günümüz teknoloji dünyasında ürünleri ve hizmetleri tüm insanlığa uygun hale getirmek küreselleşmenin kaçınılmaz bir adımı olmuştur. Yerelleştirme bu adımların en önemlilerinden biridir. İnternetin yaygın olarak kullanılmaya başlandığı 1990'lı yıllardan itibaren gelişen ve değişen teknoloji, yerelleştirme hizmetinin de gelişmesine olanak sağlamıştır. Hedef pazarların genişlemesi ve yerelleştirme hizmetinin iş yükünün artması, yerelleştirmeyi çeviri endüstrisinin hizmetleri arasına katmıştır. Bu nedenle yerelleştirme, çeviribilim disiplininin araştırma alanına girmiştir ve bu konu üzerinde çalışmalar hâlâ devam etmektedir. Çeviribilim alanında yerelleştirme kavramı üzerine ortak bir tanımın olmaması, araştırmacıların öncelikle bu kavram üzerine yoğunlaşarak ortak bir tanım aramasına sebep olmuştur. Yerelleştirmenin ne anlama geldiğini ve kapsamının ne olduğunu inceleyen çalışmaları web sitesi, yazılım ve oyun yerelleştirme gibi özel yerelleştirme türlerini ele alan araştırmalar takip etmiştir. Akademik çalışmalarla birlikte, yerelleştirme çevirmenliği Mesleki Yeterlilik Kurumu'nca bir meslek olarak kabul edilmiş ve “Yerelleştirme Çevirmeni” adıyla ulusal yeterlilik alanına girmiştir. Çeviribilim dünyasında yerelleştirme üzerine gelişmeler yaşanırken sektörde de birçok çeviri bürosunda veya şirketinde yerelleştirme yaygın bir hizmet olarak verilmeye devam etmektedir. Yerelleştirmenin hem akademiye hem de sektörde değerlendirilen bir alan ve hizmet olması, yerelleştirme kavramı üzerine çeşitli bakış açılarının olabileceğinin göstergesidir. Bu nedenle makalemizde yerelleştirmenin ne anlama geldiği, akademi ile yerelleştirme sektörünün yerelleştirmeyi nasıl tanımladığı, bu tanımlar arasındaki benzerlik ve farklılıkların neler olduğu sorusuna cevap aranacaktır. Yerelleştirmenin ulusal literatürdeki tanımları, yazarların uluslararası literatürden kabul ettiği ortak tanımlar, Mesleki Yeterlilik Kurumu'nca kabul görmüş tanım ve yerelleştirme hizmeti veren kuruluşların web sitelerinde yer alan tanımlar temel alınarak yerelleştirmenin ne anlama geldiği değerlendirilecektir. Akademik çalışmalarda yer alan ve yerelleştirme sektöründe bir hizmet olarak sunulan yerelleştirme alt türlerinin neler olduğu konusuna da değinilecektir. Çalışmamızda öncelikle literatürde sunulmuş yerelleştirme tanımları, bu tanımlardan yola çıkılarak çeviri ve yerelleştirme ilişkisi ve yerelleştirme alt türleri üzerine bir değerlendirme yapılacaktır. Bununla birlikte yerelleştirme sektörünü de değerlendirmek amacıyla Türkiye’de yerelleştirme hizmeti veren kurumların web sitelerindeki yerelleştirme tanımları ve yerelleştirme alt türleri incelenerek sektörün yerelleştirme algısı ortaya çıkarılmaya çalışılacaktır.

Bütüncü, Sınırlılıklar ve Yöntem

Bu çalışmanın bütüncesini, ulusal literatürde yer alan yerelleştirme üzerine yapılmış çalışmalar, Mesleki Yeterlilik Kurumu'nca yerelleştirme tanımının yer aldığı dokümanlar ve yerelleştirme hizmeti veren kuruluşların web siteleri oluşturmaktadır. Ulusal literatürdeki çalışmalar, öncelikle Ulusal Tez Merkezi'nde “yerelleştirme” anahtar sözcüğü ile aranıp “konu” kısmı “mütercim tercümanlık” ile sınırlandırılmıştır. Tarama sonucunda bulunan

tüm tez çalışmaları araştırma bütüncesine dâhil edilmiştir. Ulusal literatürü ayrıntılı sunmak amacıyla, çalışmalarında yerelleştirme tanımına yer vermiş araştırmacılar da tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, Özlem Berk'in (2005) "Çeviribilim Terimcesi"nden, Mine Yazıcı'nın (2007) "Yazılı Çeviri Edinci" kitabından, Işın Bengi Öner'in (2006) "Yerelleştirmenin Tanımı" makalesinden ve Füsun Ataseven'in "İletişim ve Medya Bağlamında Çevirmen Başvuru Kitabı" için yazdığı "Yerelleştirme" (2021) bölümünden yararlanılmıştır. Bununla birlikte ulusal literatüre daha geniş bir bakış açısı sunmak amacıyla DergiPark'ta 30.04.2021 tarihinden önce kayıtlı olan makaleler de "yerelleştirme" anahtar sözcüğü ile taranmış ve ortaya çıkan sonuçlar da eklenmiştir. Bu çalışmayı yazma sürecimiz esnasında yayımlanan Sinem Canım Alkan'ın (2021) "Yerelleştirme ve disiplinlerarasılık" makalesi de bütüncemize dâhil edilmiştir. Bulunan sonuçlarda araştırmacıların yerelleştirme tanımları doküman inceleme yöntemi ile incelenmiştir. Yerelleştirme hizmeti veren web sitelerini tespit etmek içinse arama butonuna 30.04.2021 tarihinde "yerelleştirme hizmeti", "çeviride yerelleştirme", "web sitesi yerelleştirme", "yazılım yerelleştirme", "oyun yerelleştirme", "yerelleştirme ve proje yönetimi", "yerelleştirme araçları", "lokalizasyon" anahtar sözcükleri yazılarak araştırmanın evreni oluşturulmuştur. Araştırma, aranan her anahtar sözcük sonucu bulunan sayfaların sadece ilk üç sayfası ile sınırlandırılmıştır. Buna ek olarak, seçilen sitelerin Türkiye'de hizmet vermesi ve Türkçe dilinde olması, "hizmetlerimiz" sekmesinde "yerelleştirme" başlığına yer vermiş olması ve yerelleştirmeyi tanımlaması veya yerelleştirme sürecinden bahsetmesi çalışmanın sınırlılıklarını; bu sınırlılıklar sonucu ortaya çıkan 38 web sitesi ise araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Bu örnekleme yer alan web sitelerinin yerelleştirme tanımı ve türlerine olan görüşünü tespit etmek amacıyla ulusal literatür için uygulanan araştırma yöntemi uygulanmış ve bu sitelerden elde edilen bulgular öncelikle bir Word belgesinde doküman haline getirilmiştir. Bulguların daha ayrıntılı incelenmesi amacıyla yerelleştirme tanımı kategorilere ayrılmış ve Word belgesindeki bilgiler süzülerek yerelleştirme hizmeti veren web sitelerinin *yerelleştirme tanımı* hedef, kaynak ve işlem kategorisi altında Excel belgesine geçirilmiştir. Her bir kategorinin altına değerlendirmeye aldığımız web sitelerinde yerelleştirme tanımı için kullanılan kavramlar uygun kategorinin altına kaydedilmiştir. Kategoriler altında yer alan kavram çeşitliğini sunmak ve sayısal değerler üzerinden sonuçları gösterebilmek için ise her bir kategori için çubuk grafik oluşturulmuştur.

1. Yerelleştirme Tanımı

Yerelleştirmenin tanımına geçmeden önce yerelleştirmenin ortaya çıkışından kısaca bahsetmek gerekir:

Yerelleştirme bilgisayar ve internet kullanımının artmasıyla öncelikle yazılım endüstrisinde karşımıza çıkan bir kavramdır. 1980lerde bilgisayar teknolojisi alanında uzman olmayan sıradan kullanıcıların bilgisayar kullanımına geçmesi, yerelleştirme hizmetinin artmasında etkili olmuştur. Ürünlerini yeni pazarlara sunmak isteyen büyük yazılım üreticileri, hedef pazarların beklentilerini gözeterek şirket içi departmanlar kurup yerelleştirme hizmetine başlamışlardır.

Ancak pazar sayısının artması, yerelleştirme projelerinin karmaşıklığı, yerelleştirilmiş ürünlerin kontrol edilmesi, şirketin bünyesinde istihdam edilen mühendisler dil hassasiyeti kazandırılması gibi birçok faktör, yerelleştirme endüstrisini disiplinler arası bir alan olan çeviri endüstrisine yöneltmiştir. Bu durum, yerelleştirme söyleminde yer alan hedef pazar, kültür, dil, ürün kavramlarını halihazırda barındıran çeviri endüstrisinin mühendislik, test etme, masaüstü yayıncılık, basım, yazılım geliştirme gibi çeşitli hizmetleri bünyesine katmasına olanak sağlamıştır (Canım Alkan, 2014, s. 6-9).

Çeviri işletmelerinde bir hizmet olarak verilen yerelleştirme zamanla çeviribilim dünyasının araştırma alanına dahil olmuştur. Böylece araştırmacılar bu alana daha çok önem vermiş ve alan üzerinde çalışmalarını yoğunlaştırmışlardır. Bir önceki bölümde belirttiğimiz gibi, bu çalışmada öncelikle ulusal literatürdeki özgün yerelleştirme tanımları değerlendirilecektir. Buna ek olarak, yazarların uluslararası literatürden aldığı ortak tanımlara da yer verilecektir. Ulusal literatürdeki yerelleştirme tanımları ve yerelleştirme hizmeti veren kuruluşların web sitelerindeki tanımlar, çözümlemenin daha anlamlı olması açısından kategoriler halinde sunulacaktır. Ortak bir tanımla bulunmayan yerelleştirme, bahsi geçen yerlerdeki tanımlarının kategorilere bölünerek verilmesi, tanımlardaki farklılıkların sunulmasını da sağlayacaktır.

Yerelleştirme tanımlarında hedef olarak farklı kavramlar belirlenmiştir. Bu kavramlar, başka/belli bir *kültür* (Yalın, 2005; Öztürk ve Yazar, 2017), *dizge* (Berk, 2005) *kitle* (Öner, 2005; Canım Alkan, 2014), *dil* (Köktürk, 2015), *yerel pazar* (Yazıcı, 2007), *coğrafi veya demografik bölge* (Yazar, 2017) şeklindedir. Tanımlarda kültür, kitle ve dil kavramının öne çıktığı görülmektedir. Yerelleştirme yapılmasını isteyen kişi veya kurumun, yerelleştirme aracılığıyla farklı pazarlara girmek ve ekonomik kaygılar dolayısıyla o pazarlarda varlığını sürdürmek istediğini söylemek mümkündür. Bu sebeple hedef kültürün değerlerini ve dil kullanımlarını bilmek önemlidir. Aynı zamanda hedef için kullanılan kültür, dil ve kitle kavramları hem daha öznel kavramlar olmaları hem de çeviribilim literatüründe yaygın kullanılmaları nedeniyle daha kapsayıcıdır.

Farklı pazarlara girmek isteyen kişi veya kurumların yerelleştirmek istedikleri bir kaynak vardır. Yerelleştirilecek kaynağın ne olduğunu açıklamak için araştırmacılar farklı kavramlar kullanmışlardır. Ürün (Yalın, 2005; Öner, 2005; Yazıcı, 2005; Bakır, 2012; Odacıoğlu, 2016; Yazar, 2017), web sitesi arayüzü (Canım Alkan, 2014), dijital içerik (Köktürk, 2015) ve elektronik bir ürün (Öztürk, Yazar, 2017) kavramları neyin yerelleştirildiği bilgisini vermektedir. Bazı araştırmacıların “dijital içeriği” ön plana çıkarmasının, yerelleştirilecek ürünün çeviriden farklı olarak dijital bir ortamda gerçekleşmesine vurgu yapmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ürün kavramı, özelleştirilmediği için kapsayıcı olarak görünmektedir. Ancak bazı araştırmacılar ürünün özellikle ne olduğu konusunda bilgi vermişlerdir.

Yalın’a (2005) göre ürün; web sitesi, bilgisayar programı veya reklamdır. Öner (2005) yazılım ve ürün ürünlerinin yerelleştirildiğini belirtir. Canım Alkan (2014, 2021) için ürün web siteleri, web sitelerinin arayüzleri ve yazılımlardır. Odacıoğlu (2016) ürünü dijital, sanal ve teknik alanlarda değerlendirmiştir. Öztürk ve Yazar (2017) için elektronik ürün, yazılım veya web ürünü olabilir. Ataseven (2021) de bilgisayar yazılımlarının, değişik ortamlarda kullanılan

makine ve cihazların yazılımlarının yerleştirildiğini söylemektedir. Yerleştirmenin öncelikle yazılım sektöründe başlayan bir uygulama olduğunu belirtmiştik. Bu nedenle ulusal literatürde yapılmış ilk çalışmalarda ön plana çıkan ürünlerin yazılım ürünleri olduğu ve web sitelerinin bunu takip ettiği görülmektedir. Ancak ilerleyen yıllarda yapılmış çalışmalara baktığımızda, yerleştirilecek ürünün özellikle dijital ortamda yer alan ve bilgisayar teknolojileri gerektiren ürünler olduğu vurgusu yapılmaktadır. Ayrıca makine ve cihaz yazılımlarının da yerleştirilmesi tanıma eklenmiştir. Bunun teknolojideki gelişmelerle birlikte, yerleştirmenin yazılım ve web sitesi dışında, oyunlarda, masaüstü yayıncılıkta vb. kullanılmaya başlanmış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Birçok uygulamanın veya oyunun cep telefonlarına ve tabletlere uygun hale getirilmesi yerleştirme için yeni bir ortam yaratmıştır. Bu yenilikler, yapılmış olan yeni çalışmalarda yerleştirme hizmetinin verildiği alt alanlar olarak sunulmaktadır.

Yerleştirmede hedefin ne olduğu, neyin yerleştirildiği ve yerleştirilen ürünün özel olarak ne olduğu ulusal literatür bağlamında verilmeye çalışılmıştır. Bu kategoriler dışında bir başka kategori de yerleştirmede uygulanan işlemin ne olduğudur. Araştırmacıların birçoğu yerleştirmenin bir uyarlama olduğunu belirtip uyarlanacak unsurların ne olduğu konusundaki düşüncelerini sunmuşlardır. Bir başka toplum için uyarlanacak olan unsurlar dil ve kültür, piyasa şartları, teknik olanaklar ve yasal zorunluluklar (Yalın, 2005; Canım Alkan, 2014; Berk, 2005; Köktürk, 2015; Yazar, 2017 Öztürk ve Yazar, 2017) olarak sıralanabilir. Tanımlarda dilsel ve kültürel uyarlamanın ön planda tutulduğu saptanmıştır. Bunun sebebi, yerleştirilmiş ürünün “orijinal olarak hedef kültür için yazılmış olduğu duygusunu uyandırmaktır” (Öztürk ve Yazar, 2017, s.217). Bununla birlikte yerleştirme işlemi, bir ürünün hedef kitle için kullanıma hazır getirilmesi olarak (Canım Alkan, 2021, s.1120) ve tek bir tanımda “...ürünlerin çevirisi” olarak da tanımlanmıştır (Odacıoğlu, 2016, s.42).

Ulusal literatürde çalışmalarını incelediğimiz araştırmacılar kendi tanımlarını oluşturmadan önce uluslararası alanda literatür taraması yapmışlardır. Aşağıda yer alan tanımlar, ulusal yazarların uluslararası yazından çalışmalarına yer verdikleri ortak yerleştirme tanımlarıdır. Araştırmacıların bu tanımları yerleştirme tanımı olarak kabul ettikleri var sayıldığı için bu çalışmaya dâhil edilmiştir.

- LISA'nın yerleştirme tanımı, bir ürün ile ilgili içeriğin ve bileşenlerin kaynak ortamdan alınarak, ürünün satılacağı ve kullanılacağı erek/yerel ortama dilsel ve kültürel olarak uygun şekilde aktarılmasıdır” (Canım Alkan, 2014; Odacıoğlu, 2016; Yazar, 2017).
- Pym'e göre yerleştirme yazılım, web teknolojileri, gibi alanlarda yer alan bir ürünün kültürler arası metin uyarlamasıdır (Canım Alkan, 2014; Öztürk ve Yazar, 2017; Önen, 2018; Sarıgül, 2020).
- Esselink'e göre ise yerleştirme bir ürünün satılacağı ve kullanılacağı erek bölge için dilsel ve kültürel (ülke/bölge ve dil) olarak gerekli değişikliklere uğrayarak çevrilmesi ve uyarlanmasıdır (Öztürk, 2013; Canım Alkan, 2014; Önen 2018; Sarıgül, 2020).

Bu çalışmada ulusal yazındaki yerelleştirme tanımlarıyla birlikte değerlendirilecek bir başka tanım da Mesleki Yeterlilik Kurumu'nun (MYK) yerelleştirme tanımıdır. MYK ülkemizde 2006 yılında kabul edilen 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu çerçevesinde ulusal meslek standartlarını tespit eden bir kurumdur. Çevirmenliğin bir meslek olarak kabul görülmesi için çalışmalara 2012 yılında başlanmıştır ve Çevirmen Ulusal Meslek Standardı (Seviye 6) 2013 yılında Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Meslek standartlarının ardından bir mesleğin yeterliliklerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle hazırlanma sürecinde olan yeterlilikler MYK ve İstanbul Üniversitesi arasında imzalanan “Ulusal Yeterlilik Hazırlama İşbirliği Protokolü” çerçevesinde 2019 yılı başlarında altı farklı çeviri alanı için tamamlanmıştır. Bu alanlar Yerelleştirme Çevirmeni (Seviye 6), Toplum Çevirmeni (Seviye 6), Özel Alan Çevirmeni (Seviye 6), İşaret Dili Çevirmeni (Seviye 6), Konferans Çevirmeni (Seviye 6) ve İrtibat Çevirmeni (Seviye 6) şeklindedir (Uysal, 2020). Yerelleştirme, Ulusal Meslek Standardı'nda (UMS, 2013, s. 4), “Erek (hedef) dil ve kültüre uyarlama amacı ile bilgi teknolojilerinin yardımıyla bilgisayar yazılımları, ağ sayfaları ve bilgisayar oyunları gibi içeriklerin çevirisi” olarak, Yerelleştirme Çevirmeni Seviye 6' da (2018) ise “Bilgisayar, tablet, cep telefonu, akıllı cihazlar ve elektronik ürün yazılımlarının ve ilgili yardım içeriğinin, ilgili kılavuz ve belgelerinin ve web sitelerinin hedeflenen dil ve kültür özellikleri göz önünde bulundurularak belirli kurallar dâhilinde ve özel çeviri araçları kullanılarak çevrilmesi işlemi” olarak tanımlanmıştır.

2013 yılında hazırlanmış olan Ulusal Meslek Standardı'ndaki yerelleştirme tanımına kıyasla Yerelleştirme Çevirmeni yeterliliğindeki tanımın daha kapsamlı olması, ulusal literatürdeki yerelleştirme tanımının gelişmesi ile benzerlik göstermektedir. Hem teknoloji kullanımının artması hem de çeviribilim alanında yerelleştirmeye dair çalışmaların fazlalaşması sonucunda yerelleştirme tanımı şekillenmiştir. UMS'de yerelleştirecek ürünler daha sınırlıyken yeterlilik tanımında yer verilen ürünlerin daha güncel olduğu görülmektedir. İki tanımda da ulusal literatürde olduğu gibi ürünlerin dilsel ve kültürel açıdan uygun hale getirilmesi ön plandadır. Ancak UMS'de bu işlem uyarlama olarak verilmişken, yeterlilikte çeviri olarak verilmiştir. Yeterlilik, *çevirme* işleminin belli kurallar dâhilinde olduğunu belirterek, yerelleştirmenin bir çeviri işlemi olmakla birlikte çeviri dışında özellikler barındırdığının vurgulamak istediği düşünülmektedir. Bununla birlikte her iki tanımda da yerelleştirmenin bilgi teknolojileri yani birçok işletmede kullanılan *özel çeviri araçları* aracılığıyla gerçekleştiriliyor olduğu bilgisi yine literatürde olduğu gibi yerelleştirmenin çeviriden farklılaştığı bir yön olarak verilmiştir. Tüm bu tanımları değerlendirdiğimizde yerelleştirmenin; dijital bir ürünün bilgisayar teknolojileri aracılığıyla, hedef pazarın dilsel ve kültürel özellikleri göz önünde bulundurularak o pazara uygun hale getirilmesi işlemi olduğunu söylememiz mümkündür.

2. Yerelleştirme ve Çeviri İlişkisi

Yerelleştirme ve çeviri ilişkisini incelemeden önce kısaca çevirinin tanımına değinmek doğru olacaktır. Her ne kadar çeviri ve yerelleştirme birbirleriyle kol kola ilerleyen kavramlar

olsa da bu iki kavramı birbirlerinden ayıran özellikler vardır. Yerelleştirme hizmeti veren kuruluşlar incelendiğinde, iki olgunun birbirinden ayrıldığı noktalar konusunda bugün dahi birtakım belirsizliklerin mevcut olduğu, bazı kuruluşlar tarafından çeviri ve yerelleştirme kavramlarının ayırımının hâlâ doğru bir şekilde yapılamadığı görülmektedir. Dolayısıyla bu iki olgunun ilişkisinden bahsetmeden önce çevirinin ne anlama geldiğini açıklamak gereklidir.

Berk (2005, s. 13-18) çevirinin tek ve evrensel bir tanımını yapmanın mümkün olmayacağını çünkü bu olgunun tarih boyunca farklı kültürler ve farklı zamanlar içerisinde değişikliklere uğradığını belirtmiştir. Çeviri için kısaca “bir dilden başka bir dile yapılan aktarım” ifadelerini kullanmak, bu olguyu aşırı dar sınırlar içinde bırakmak anlamına gelecektir. Kocaman (1993, s.1) ise, çeviri tarihi boyunca biçim-içerik-ileti öğelerini vurgulayan farklı çeviri tanımları yapıldığını, özellikle dil/biçem boyutunu önemseyen yapısal dilbilimcilerin çeviriyi biçimi korumaya özen gösteren bir etkinlik olarak tanımladığını; buna karşılık dili kuşatan kültür boyutuna önem verenlerin ise çeviri tanımında içeriği ön plana çıkardıklarını belirtmiştir. Yazar, toplumbilim ve edimbilim boyutlarının ön plana çıktığı günümüzde ise çevirinin tanımında ileti boyutunun ağırlık kazandığını vurgulamıştır. Bütün bunlardan anlaşılabilceği üzere çeviri olgusu, yalnızca dilsel bir aktarım olarak tanımlanmaktan çok uzaktır çünkü içeriğin, iletinin ve kültürün aktarımı tam bir çeviri için olmazsa olmazdır. Ayrıca yine Berk (2005, s. 101-102)’in belirtmiş olduğu üzere, çeviri denilince akla yazın çevirisi, teknik çeviri, belli uzmanlık alanlarını kapsayan çeviriler ve altyazı çevirisi gibi pek çok farklı alt tür gelmektedir ve tüm bu alt türlerin çevirisinde farklı stratejiler uygulanmaktadır. Tüm bunlardan yola çıkarak çeviri olgusunu değerlendirirsek, çevirinin farklı insanlar veya toplumlar arasında oluşan dil ve kültür bariyerini yok ederek bu toplumlar arasında iletişimin oluşmasını sağlayan çok önemli bir araç olduğu söylenebilir.

Bir önceki bölümde yer alan yerelleştirme tanımları çerçevesinde yerelleştirmenin temel özelliklerini açıklamak ve çeviri eylemi ile arasındaki ilişkiye ışık tutmak için yerelleştirme sözcüğünün kökenine de bakmamız gerekir. İngilizce’de yerelleştirme anlamına gelen “localization” sözcüğü “locale” sözcüğünden gelmektedir. Bu da bize yerelleştirmenin “bir ürünü dilsel ve kültürel olarak hedef pazara/bölgeye/yere uygun hale getirmek olduğunu gösterir (Pym, 2005, s. 1)”. Buna ek olarak Dunne (2015: 550) yerelleştirmenin, kaynak dildeki kullanıcılar için geliştirmiş dijital içerik ve ürünlerin bir veya birden fazla yerel kitleye satılmak amacıyla adaptasyon sürecini içeren şemsiye bir terim olduğunu belirtir. Ancak bir ürünü farklı pazarlara/bölgelere/kitlelere uygun hale getirme ve adapte etme işi dille sınırlı değildir. Her pazarın/bölgenin farklı talepleri olacaktır. Bu nedenle ürünün içeriğini hedef pazara uygun hale getirirken dilin yanı sıra dil dışı öğeler de yerelleştirmenin kapsamına alınmaktadır. Bu öğeler “para birimleri, saat gösterme biçimleri, alfabeler ve kültürel kodlar gibi coğrafi, kültürel veya demografik birimler olabilir (Sarıgül, 2020, s. 50)”.

İçeriği hedef pazara uygun hale getirmek için çeviri eyleminden yararlanmak kaçınılmazdır. Ancak çeviri eylemi yerelleştirme alanı tarafından basit dilsel bir aktarım olarak görülmektedir

(Pym, 2006, s. 1). Farklı disiplinlerdeki yerelleştirme kavramına açıklık getiren Canım Alkan (2014, s. 26) da incelemeleri sonucunda, bu disiplinlerin birçoğunun çeviriyi erek kültürün özelliklerini dikkate almayan salt dilden dile aktarım olarak kabul ettiğini ve yerelleştirmeyi erek kültürü dikkate alan, dolayısıyla çevirinin ötesine geçen bir kavram olarak gördüğünü belirtmiştir. Bu nedenle bu disiplinler tarafından yerelleştirme eyleminde hedef pazara girmek ve yerel özelliklere hitap etmek adına dil dışı öğelere ve hedef pazarların özelliklerine göre bir aktarım yapıldığına vurgu yapılarak yerelleştirmenin çeviriden ayrıldığı düşünülmektedir. Oysa sadece dilsel bir aktarım olarak kabul edilen çeviri eyleminde de 1980’ler sonrasında paradigma değişimleri yaşanmış ve kaynak ve hedef metin arasındaki kültürel farklar önemli ölçüde dikkate alınmaya başlanmıştır (Önen, 2018, s. 17). Bununla birlikte çeviribilim odaklı bir yaklaşım bize, aktarılacak olan içeriğe hizmet eden her öğenin metin kapsamına girdiğini belirtir. Canım Alkan’a (2014, s. 29) göre “bu öğeler kültürel, hukuki olabileceği gibi bir ileti aktarımına hizmet eden şekil, fotoğraf, çizim, video, tablo, vb. de metin parçalarıdır”.

Yerelleştirilecek ürüne baktığımız zaman ise çeviri eyleminde olduğu gibi kaynak ve hedef metinlerden söz ederiz. Ancak yerelleştirilecek ürünün kaynak metni uluslararasılaştırılmıştır (bknz: LISA, 1998). Uluslararasılaştırma metni üretme aşamasında alınan bir karardır ve böylece yerelleştirmede zamandan tasarruf edilebilmektedir. Bu nedenle yerelleştirilmek istenen metinler çok anlamlılık, kültürel öğeler ve göndermelerden uzak, yalın, basit ifadelerle üretilmektedir. Uluslararasılaştırılmış metinlerden farklı pazarların ihtiyaçlarına göre farklı hedef metinler oluşturulur. Bu noktada süreci kolaylaştırmak adına uluslararasılaştırılmış metinler kullanan yerelleştirme, kaynak metin konusunda çeviriden ayrılmaktadır çünkü geleneksel çeviri modelinde bir kaynak metinden bir hedef metne varılır (Canım Alkan, 2014, s. 54-55).

Yerelleştirmede ön plana çıkan bir başka özellik de yerelleştirme sürecinin yerelleştirilecek ürünün hedef pazarlara eş zamanlı sunulması için ürün geliştirme ile eş zamanlı gerçekleştirilmesidir. Oysa çeviride, tamamlanmış kaynak metinler üzerinden süreç ilerlemektedir (Esselink, 2000, s. 2-4). Bununla birlikte yerelleştirmenin bu özelliği bazı araştırmacılar tarafından onu çeviriden ayıran bir özellik olarak düşünülse de işverenin kaynak metne müdahale ettiği çeviri işleri de vardır. Bu durumda kaynak metne yapılan düzeltmeler çeviri metin yayımlanmadan veya basılmadan önce çeviri metne de uygulanmaktadır. Ancak hedef pazarda başarılı olma ve yerelleştirilmek istenen ürünü piyasaya eş zamanlı olarak sürme kaygısı, yerelleştirme sürecinde tamamlanmamış metinlerin daha çok kullanıldığını göstermektedir (Canım Alkan, 2014, s. 36).

Ulusal literatürü taradığımızda ilk çalışmalarda yerelleştirme işleminin yazılım ve web sitelerinde yapıldığı görülmektedir; ancak ilerleyen yıllarda yapılan çalışmalarda yerelleştirme işleminin daha geniş alanlara yayıldığı anlaşılmaktadır. Yerelleştirme alt türleri bir sonraki bölümde detaylandırılacaktır. Bu bölümde açıklanmak istenen, yerelleştirme işleminin yazılım ve web siteleri gibi bilgisayar teknolojilerinin kullanımını gerektiren dijital ortamlarda gerçekleştiriliyor olmasıdır. Bu durumda yerelleştirme uygulamalarının çeviride kullanılan

dosya formatlarından farklı bir formatta gerçekleştiğini ve bunun bir zorunluluk olduğunu söylemek mümkündür. Proje yönetimi, yazılım ve çevrimiçi yardım mühendisliği ve test etme, çok dilde ürün desteği gibi işlemler de yerleştirme projesinde yer almaktadır. Yerleştirmenin bu işlemleri içermesi bazı araştırmacılar tarafından yerleştirmenin çeviriden ayrıldığı noktalar olarak görülmektedir. Oysa çeviri ve bilgisayar teknolojileri uzun zamandır çeviri projelerinde de kullanılmaktadır. Yerleştirme sadece bu durumu daha görünür kılarak yerleştirme işleminin daha geniş bir çalışma ağına sahip olduğunu ön plana çıkarmıştır (Canım Alkan, 2014, s. 35-36). Böylece büyük miktarda dijital metinler düşük maliyetlerle ve zamandan tasarruf edilerek yerleştirilir, bu sayede sektörde yüksek oranda ticari avantaj sağlanır (Crespo, 2009, s. 61).

Yerleştirme tanımını verdiğimiz ilk bölümde, araştırmacıların birçoğunun yerleştirmede kullanılan yöntemi “uyarlama” olarak kabul ettiğini belirtmiştik. Pazarlama, işletme ve uluslararası ticaret literatüründe yerleştirme kavramını inceleyen Canım Alkan da bu disiplinlerin çoğunun yerleştirmeyi bir uyarlama işlemi olarak gördüğünü belirtmiştir. Bu noktada bu disiplinler ve çeviribilim arasında bir birlik olduğu düşünülse de çeviriyi sadece dilsel bir aktarım olarak gören bu disiplinler, uyarlamayı çeviriden bağımsız bir uygulama olarak ele almaktadır (Canım Alkan, 2014, s. 16-18). Oysa uyarlama “metnin tümünün veya belli parçalarının erek dil ve kültür dünyasına özgü hale getirilmesi” (Kurultay, 2000, s. 79) anlamına gelmekte ve çeviri stratejileri içinde yer almaktadır. Bu da yukarıda da belirttiğimiz gibi uyarlamamın tanımı doğrultusunda yerleştirmenin özünde çeviri olduğunu göstermektedir. Çeviri çalışmalarında olduğu gibi yerleştirmede de işverenin talebiyle pazarın ihtiyacına uygun olarak çeviri stratejilerinin belirlendiğini söylemek mümkündür. Bu nedenle yerleştirme sürecinin çeviri uygulamalarından beslendiğini ve çeviri disiplinindeki uygulamalar ile kendi alanını geliştirdiğini, dolayısıyla bu iki alanın etkileşim halinde olduğunu söylemek mümkündür.

3. Yerleştirme Alt Türleri

Yerleştirmenin bilgisayar ve internet teknolojisinin artması sonucunda ilk olarak yazılım endüstrisinde karşımıza çıktığını belirtmiştik. Bu nedenle çeviribilim alanında yerleştirme üzerine yapılan ulusal ve uluslararası çalışmaların yerleştirme tanımlarında, yazılım yerleştirmesi ve onu takip eden web sitesi yerleştirmesi karşımıza sıklıkla çıkmaktadır. Bununla birlikte teknolojideki gelişmeler nedeniyle farklı alanlarda da yerleştirme uygulamalarına ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır. Bu bölümde, ulusal literatürde yerleştirme alanı üzerine çalışma yapan yazarlarımızın yerleştirmeyi hangi alt türlere ayırdığı incelenecektir.

Yerleştirme alanında Türkiye’de yazılmış ilk tezin sahibi Yalın (2005, s. 18-25) yerleştirmeyi reklam, bilgisayar programları, multimedya ürünleri, bilgisayar oyunları ve web sitelerinin yerleştirmesi olmak üzere beş türde açıklamıştır. Yerleştirme üzerine çalışma yapan diğer tez yazarlarından farklı olarak reklam yerleştirmesini de türler içine dahil eden yazar, reklam yerleştirmesinde “Küresel reklam mı yerel reklam” mı sorusunun cevabını aramıştır. Bu çalışmada multimedya ürünlerinin pek çok alanda en önemli iletişim araçlarından

biri olarak kabul edilmesiyle birlikte multimedyanın “yaşamın en yakın simülasyonu” olduğu savunularak multimedya ürünlerinin yerelleştirilmesinin önemi vurgulanmıştır. Yazar yüksek lisans tezini yazdığında, o dönem dahi bilgisayar oyunlarının yerelleştirmesinin yerelleştirme sektöründe önemli bir yer tutmaya başladığını belirtmiştir.

Yerelleştirme üzerine Türkiye’de yazılmış ikinci tezin sahibi olan Canım (2008), yazdığı yüksek lisans tezinde yerelleştirme için yazılım, web sitesi, doküman ve çoklu ortam yerelleştirmesi olmak üzere dört tür sunmuştur. Yazılım yerelleştirmesi yalnızca söz konusu yazılım ürününün yerelleştirilmesi ile sınırlı değildir; çünkü bu noktada yazılımla ilgili doküman veya yazılımın içerdiği çoklu ortam dosyaları gibi ürünler de kimi zaman yerelleştirmenin kapsamına girebilmektedir. Web sitesi yerelleştirmesi ise “mevcut metinlerin çevrilmesi, yeni metinlerin oluşturulması, görüntülerin ve ikonların değiştirilmesi, para birimlerinin, haritaların ve zaman dilimlerinin değiştirilmesi, ses dosyalarına dublaj yapılması ile grafik, animasyon ve videolardaki metinlerin çevrilmesi”ni kapsayan yoğun bir süreçtir (Canım, 2008, s. 54-55). Doküman yerelleştirme hususunda günümüzde kaliteli yerelleştirme yapılmamasını eleştiren Canım, pek çok insanın yerelleştirme yapılmış dokümanı rahat bir şekilde anlamasının mümkün olmadığını belirtmiş, bunun en temel nedeninin de doküman yerelleştirme projesine ayrılan kısıtlı zaman olduğunu vurgulamıştır. Bu çalışmada çoklu ortam yerelleştirmesine de yer verilmiştir.

Canım Alkan (2014, s. 12-14) doktora çalışmasında çevirmenin web sitesi yerelleştirmesindeki konumunu sorgulayacağını belirterek web sitesi yerelleştirmeye odaklanmıştır. Bu çalışmasında yüksek lisans çalışmasında verdiği tanıma ek olarak yazılım yerelleştirmesinin bilgi teknolojilerinin gelişimi sonucu çeşitlendiğini ve bu cihazlarda yer alan arayüzlerin yerelleştirildiğini belirtmiştir. Ancak devlet kurumları, sivil toplum örgütleri ve çok çeşitli endüstri kollarının da yerelleştirme hizmetine ihtiyaç duymaya başlaması artık yeni bir dil desteği ürününü olan web sitesi yerelleştirmeyi gündeme getirmiştir. Web sitesi yerelleştirme; hedef kitlenin dilsel ve kültürel özelliklerine göre web sitesinin ara yüzünün uyarlanmasıdır. Bununla birlikte araştırmacı verdiği dipnotta, literatür ve yerelleştirme endüstrisinde üçüncü bir yerelleştirme türü olan oyun yerelleştirmesinin varlığından da bahsetmiştir.

Yerelleştirme alanında bir diğer tezin sahibi Bakır (2012, s.10), çalışmasında yalnızca yazılım yerelleştirmesine yer vermiştir ve yazarın çalışmasının ana konusunu yazılım yerelleştirmesi oluşturmuştur. Bakır, yazılımı “çalıştırılabilir bir dosyada bulunan program kodları” olarak tanımlamış, bu kodların donanım işlemcisine ne yapması gerektiğini bildirdiğini, kodların kullanılan işlemciye bağlı olduğunu ve yerelleştirme sonrasında da aynı şekilde çalışması gerektiğini ifade etmiştir.

Odacıoğlu (2016, s. 70-71) doktora tezinde yerelleştirmeyi yazılım, web, video oyun, küçük cihaz ve multimedya yerelleştirme olarak beş kategoriye ayırmıştır. Diğer yazarlardan farklı olarak Odacıoğlu’nun küçük cihaz yerelleştirmesini de yerelleştirme türleri arasına dâhil etmesi dikkate değerdir. Küçük cihaz terimiyle cep telefonları belirtilmek istenmiş; günümüzde cep telefonlarının teknolojisinin bu kadar büyük bir hızla gelişmesinin ve satın alınma potansiyelinin

artmasının en büyük nedenin cep telefonu yazılımının ülkelere göre yerleştirilmesi olduğu vurgulanmıştır. Küçük cihaz yerleştirme sürecinde, diğer yerleştirme türlerinde uygulanan işlemlerin uygulanabildiği, yerleştirmeye uluslararasılaştırma adımından başlanabildiğini belirtilmiştir. Yazar diğer yerleştirme türlerinde olduğu gibi, bu yerleştirme türünde de ekip çalışmasının önemini vurgulamış; bir proje yöneticisi önderliğinde projede tüm görev alanların görevlerinin en baştan belirlenmesinin yerleştirme adımlarını kolaylıkla takip edebilmek açısından elzem olduğunu vurgulamıştır.

Yazar (2017, s. 48) da Odacıoğlu gibi yerleştirme için beş tür belirlemiş, bu türler içine yazılım, web sayfası, video oyun, multimedya ve mobil cihaz yerleştirilmesini dâhil etmiştir. Yerleştirmenin öncelikle yazılım ile başladığını, teknolojik gelişmelerle birlikte diğer alanlara da yayıldığını belirtmiş ve 2000’li yıllarda temel yerleştirme türlerinin varlığını korumasının yanında yeni yöntemlerin bu türleri harmanlayarak yeniden tanımlandığını ifade etmiştir. Son yıllarda akıllı cihazların kullanımı büyük bir artış gösterdiğinden ve web sitelerinin yerini mobil uygulamalar almaya başladığından dolayı, markalarını farklı bölgelerde tanınır hale getirerek ürün satışını artırmak isteyen firmalar, geliştirdikleri mobil uygulamaları kullandıkları farklı bölgelere göre yerel hale getirerek daha geniş kitlelere ulaşma yoluna gitmiştir.

Diri (2019) yüksek lisans çalışmasında oyun, web ve mobil uygulamalarda yerleştirme sürecini ve bu süreçler sonunda gerçekleşen Türkçe sorunlarını ele almaktadır. Araştırmacı yerleştirilecek ürünün bir mobil uygulama, bilgisayar programı veya web sayfası olabileceğini belirtmiştir. Mobil uygulamaların farklı telefon işletim sistemleri için farklı kodlara sahip olmasının yerleştirme ve uluslararasılaştırma ekiplerine yeni zorluklar çıkardığını belirterek mobil uygulama yerleştirmesindeki kodlamaların, dosya yapılarının, yerleştirme dosyalarının ve düğme/tuş seçeneklerinin farkına dikkat çekmiştir.

Önen (2018), Karagöz (2019) ve Sarıgül (2020) çalışmalarını oyun yerleştirmesi üzerine gerçekleştirmiştir. Karagöz çalışmasında oyun yerleştirmesinin yapısından çok işleyişine odaklanacağını belirterek uluslararası literatürde yer alan yazarların oyun yerleştirmesi tanımlarını ön plana çıkarmıştır. Yazar, Bernal-Merino’nun “Çoklu ortam Etkileşimli Eğlence Yazılımı” kavramına değinerek oyun yerleştirmesi ve oyunun özneliliklerinin bu kavram üzerine kurulduğunu belirtmiştir (Karagöz, 2019, s. 134). Sarıgül ve Önen’in çalışmalarına baktığımızda ise yazarların aynı şekilde oyun yerleştirmesini uluslararası literatür kapsamında değerlendirdiğini görmekteyiz. Oyun yerleştirmesi, yazılım yerleştirmesinin altında incelenirse de yazılım yerleştirmesinden farklı bir sürece sahiptir. Bu noktada çoklu ortam kavramı ön plana çıkmaktadır. Oyunun içinde yer alan ses dosyaları, grafikler, diyaloglar ve altyazılar oyun yerleştirme sürecinin farklı boyutları ve farklı eyleyenleri olduğunu bize göstermektedir.

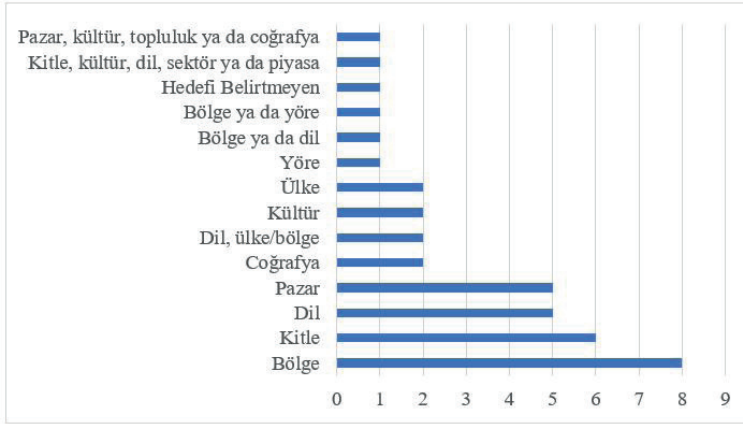
İncelediğimiz çalışmalara baktığımızda başlangıçta neredeyse her yazarın yerleştirme uygulamalarının gerçekleştiği alanları yazılım ve web siteleri olarak kabul ettiğini söyleyebiliriz. Buna ek olarak teknolojideki gelişmelerle paralel ilerlediğini söyleyebileceğimiz yerleştirme uygulamalarına eklenen yeni alanlar çalışmalara konu olmuş ve olmaya devam etmektedir. Bu

alanları çoklu ortam (multimedya), doküman, oyun, mobil uygulama, mobil cihaz yerelleştirme şeklinde sınıflandırabiliriz. Bu sınıflandırmalar yerelleştirme hizmeti veren kurumlarda da karşımıza çıkmaktadır. Yerelleştirme hizmeti veren kurumlar web sitelerinde müşterileri için hangi alanlarda yerelleştirme hizmeti verdiklerini belirtmektedir. Bir sonraki bölümde yerelleştirme hizmeti veren web sitelerinin yerelleştirme tanımları değerlendirilecektir. Değerlendirmeye bu web sitelerinin yerelleştirme hizmetini hangi alanlarda sundukları da eklenerek literatürün ve sektörün kapsamlı bir değerlendirilmesi sunulmaya çalışılacaktır.

4. Yerelleştirme Hizmeti Veren Web Sitelerinde Yerelleştirme Tanımının Analizi ve Değerlendirilmesi

Bu bölümde, makalemizin sınırlılıklar bölümünde bahsettiğimiz, yerelleştirme hizmeti veren otuz sekiz web sitesinin yerelleştirme tanımları incelenmiştir. Sonuçlar, anahtar kavramlar üzerinden sunulurken tanımlardaki çeşitlilik ortaya konmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte, ön plana çıkan kavramların ulusal literatürdeki yerelleştirme tanımı ile ilişkisini açıklamak hedeflenmiştir. Tablo 1’de, sözü geçen sitelerin “hedef” olarak kabul ettiği kavramlara yer verilmiştir. Kavramlar, öncelikle tek bir başlık altında toplanmaya çalışılmış ancak çeşitliliği sunmak amacıyla, sitelerin tanımlarında belirttiği şekilde tabloda gösterilmiştir.

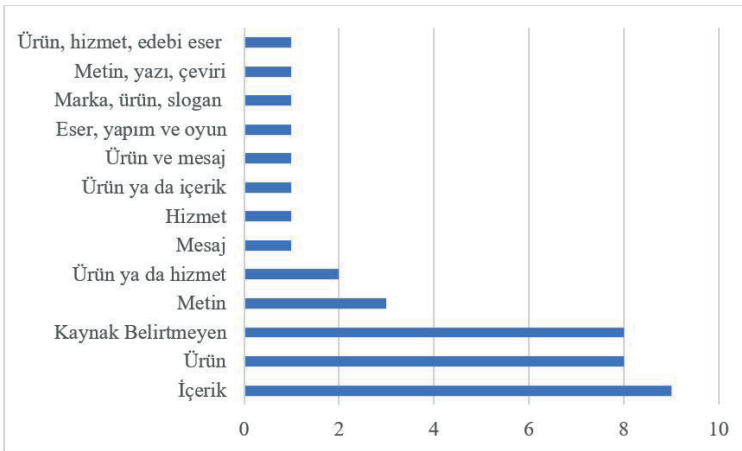
Tablo 1. Hedef

Tablo 1’deki sonuçlar değerlendirildiğinde ön plana çıkan kavramların *Bölge*, *Kitle*, *Dil* ve *Pazar* olduğu görülmektedir. Bazı siteler hedefi belirtmek için benzer ve birden fazla kavram kullanmıştır. Örneğin, *Helico Tercüme* (“Yerelleştirme,” t.y., par. 1), web sitesinde hedefi *kitle*, *kültür*, *dil*, *sektör ya da piyasa* olarak belirlemiştir. Bu web sitesinde birden fazla kavramın hedef olarak belirlenmesi, kapsayıcı bir tanım sunulmak istenmesinden kaynaklanmış olabilir. Ancak böyle bir istek, birçok kavramın bir arada kullanılmasına sebep olmuş, dolayısıyla hedef için özel bir kavram belirlenmesini zorlaştırmıştır. Siteler, belirledikleri hedef kavramın

yerelleştirme hizmeti için ne derece uygun olduğunun farkında olmayabilirler. Hedefi *dil* olarak belirleyen siteleri örnek gösterecek olursak, Türkçeden İngilizceye yapılacak web sitesi yerelleştirmesinde sadece *dilin* hedef olarak kabul edilmesi, İngilizce konuşan bütün ülkeler için sitenin aynı dilsel koşullarda yerleştirilmesini gerektirecektir. Ancak İngiltere’de bu web sitesinin kullanıcıları ile Amerika Birleşik Devletleri’ndeki kullanıcıların beklentisi farklı olacaktır. Yerelleştirme hizmetinde ön planda tutulması gerekenin, yerelleştirme yapılacak bölgenin ve orada yaşayan kitlenin özelliklerini bilmek olduğu söylenebilir. *Bölge ve kitle; kültür; dizge, dil ve yerel pazar* ile birlikte ulusal literatürde de ön plana çıkan kavramlardır. Dizge hariç söz konusu kavramların hepsinin, değerlendirmeye aldığımız sitelerin tanımlarında yer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda, hedef konusunda web sitelerinin akademi ile bir uyum yakaladığını söylememiz mümkündür. Ancak bazı siteler, akademiye farklı gözüke de aynı çerçevede yer alan *ülke, yöre, topluluk, sektör* gibi kavramlarla tanımlarına zenginlik katmışlardır. Bununla birlikte sitelerin birçoğunda ulusal literatürden farklı olarak hedefin özelliklerine ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir. Örneğin, bazı web siteleri, hedeflerindeki coğrafyanın, pazarın ya da bölgenin kültüründe var olan *sosyal koşullar, gelenek ve görenekler, gündelik pratikler, alışkanlıklar, evrensel ve yerel değerler* gibi özellikleri göz önünde bulundurarak yerelleştirme hizmeti verdiklerini belirtmişlerdir. Bazı web siteleri ise tanımlarında kültürel özellikleri ön plana çıkarmakla birlikte hedefin bir diğer özelliği için; *dilbilgisi, dil bağlamı, dilin güncel kullanımı* kavramlarına yer vererek dil ve kültür ilişkisini vurgulamak istemiş olabilirler. Tanımında hedef konusunda bilgi vermediği ve daha çok yerelleştirmenin yapıldığı alanlara odaklandığı anlaşılan *Edu Çeviri’nin* ise bu bilgiye “Sıkça Sorulan Sorular” kısmında yer verdiği görülmüştür. Ancak sınırlıklarımız kapsamında sitenin ana sayfası dışındaki tanımlar değerlendirilmeye dahil edilmediği için böyle bir sonuca ulaşılmıştır.

Tablo 2. Kaynak

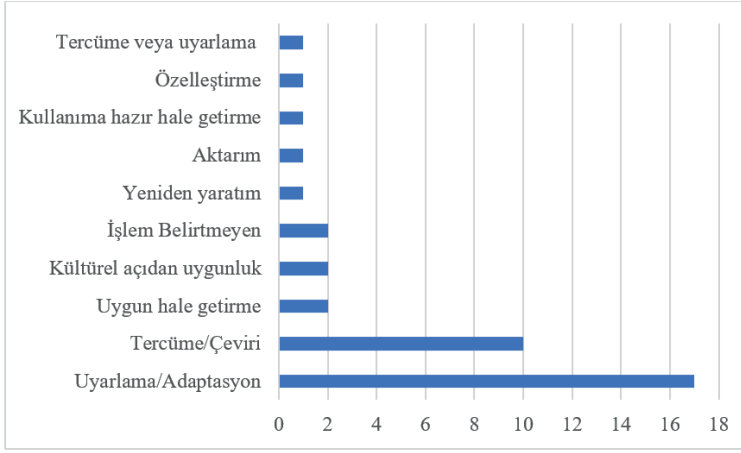

Yerelleştirme hizmeti veren kuruluşların web sitelerinde yer alan tanımda, yerelleştirmek üzere belirledikleri kaynak için sonuçlar Tablo 2’de yer almaktadır. Sonuçlar değerlendirildiğinde, birinci sırada *içeriğin* ve onu takip eden *ürünün* kaynak olarak ön plana çıktığı anlaşılmaktadır. Akademideki tanımlara baktığımızda ise birçok araştırmacının kaynağı *ürün* olarak kabul ettiği görülmektedir. İçerik ve ürün kavramı kapsayıcıdır. Değerlendirmeye aldığımız web sitelerinin birçoğunda kaynağın, *herhangi bir veya belirli bir* içerik olarak geniş bir bakış açısıyla verildiği ve özelleştirilmediği gözlemlenmiştir. Bunun nedeni, bu sitelerin müşterilerine farklı ortamlarda yerelleştirme hizmeti sunduklarını göstermek istemeleri olabilir. Ayrıca bu siteler, kaynağın içerik olduğunu vurgulayarak yerelleştirmede ön planda olanın yapılan işlem olduğunu göstermeyi amaçlamış da olabilirler. Örneğin *Transistent Tercüme* (“Yerelleştirme,” t.y., par. 1), “Yerelleştirme ise bir dildeki herhangi bir içeriğin bir başka hedef dile çevrilmesi ve bu esnada içeriğin hedef dilin kullanılacağı bölge ve kültüre adapte edilmesidir.” tanımıyla, yerelleştirmenin, herhangi bir içeriğin dilsel ve kültürel açıdan hedef bölgeye uyarlanması olduğunu vurgulamıştır. Akademide ön planda olan kavramın ürün olduğunu belirtmiştik. Araştırmacılar, *web sitesi, web sitesi arayüzü, bilgisayar programı, reklam, yazılım, dijital, sanal ve teknik* kavramlarıyla ürünün özel olarak ne olduğunu vurgulamak istemişlerdir. Araştırmacıların tanımlarında bu bilgiye yer vermelerinin, yerelleştirme işleminin özellikle dijital ortamda yer aldığını belirtmek istemelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Kaynağı ürün olarak kabul eden bazı web siteleri de tanımlarında ürünün özel olarak ne olduğu konusunda bilgi vermiştir. Örneğin, *Kalite Tercüme* (“Yerelleştirme”, t.y., par. 1), kaynağın özellikle yazılım ürünleri olduğunu, *Strater Çeviri Merkezi* (“Yerelleştirme,” t.y., par. 1), ise ürünün donanım, yazılım veya web sayfası olduğunu vurgulamıştır. Bununla birlikte *Yet Çeviri*, kaynağı ürün, web sitesi tercümesi, dijital platform olarak belirleyerek yerelleştirmenin dijital ortamda gerçekleştiğini vurgulamayı amaçlamıştır. Ancak yerelleştirme başlığı altında verilen hizmeti “web sitesi tercümesi” olarak belirtmesi yerelleştirmeye yönelik tutarlı bir tanım sunmadığını düşündürmektedir.

Yerelleştirme hizmeti veren bu sitelerde ulusal literatürden farklı olarak kaynak için çeşitli kavramlar kullanıldığı da gözlemlenmiştir. *Ürün ya da hizmet* ve *hizmet* kavramlarının bazı web sitelerinin tanımlarında tercih edilmesi, müşteriler tarafından görünür olma amacına yönelik olabilir. Bu siteler, kazanç sağladıkları müşterilere yönelik bir hizmet sunduklarını ön plana çıkarmayı tercih etmiş olabilirler. Kaynağın *metin* veya *mesaj* olduğunu belirten sitelerin ise, yerelleştirme kapsamında yer alan dijital ortam (hava durumu göstergesi, seçim butonlarının rengi vb) özelliklerini dışarıda bıraktıkları için yeterli bir tanım sunmadığı düşünülebilir. Bununla birlikte sayıları az da olsa bazı siteler kaynağın, *edebi eser, yazı, çeviri, marka, slogan, oyundan biri* veya birkaçı olduğunu tanımlarında belirtmiştir. Oyun yerelleştirmesi kavramının, yerelleştirme sektöründe ve ulusal literatürde araştırılan yaygın bir alan olduğu için karşımıza çıkması olasıdır ancak diğer kavramların sitelerin öznel görüşleri ve hizmet politikaları doğrultusunda tanımlara eklendiği düşünülebilir. Sitelerin birden fazla kavramı

kaynak olarak belirtmesi, ve bu kavramların bazılarının birbirini kapsaması (ürün→ edebi eser) tanımlardaki tutarlılığın her zaman sağlanmadığını göstermektedir. Özellikle, edebi eseri kaynak olarak gören web sitelerinin, yerelleştirmeyi bir çeviri stratejisi olan yerleştirme ile karıştırmış olabilecekleri düşünülmektedir. Birkaç web sitesinde ise tanımda kaynağın ne olduğu hiç belirtilmemiş, bunların bir kısmında ürün veya içerikten ziyade dil ön plana çıkarılmıştır. Örneğin, yazılım yerelleştirmede hizmet veren *Akıllı Küpü Tercüme* (“Yazılım Yerelleştirme,” t.y., par. 1), herhangi bir üründe hedef dile yönelik tercüme veya uyarlama yapıldığını belirterek sadece *dili* ön plana çıkarmıştır.

Tablo 3. İşlem

Tablo 3’te, yerelleştirme hizmeti veren web sitelerinde yerelleştirme işleminin nasıl yapıldığına dair sonuçlar gösterilmiştir. Sonuçlarda ön plana çıkan kavram, *uyarlama* veya bir başka deyişle *adaptasyon* olmuştur. İkinci sırayı alan kavram ise *tercüme ya da çeviridir*. Ulusal literatüre tekrar baktığımızda ise araştırmacıların çoğunun yerelleştirmede uygulanan işlemi uyarlama olarak kabul ettiğini söylemek mümkündür. Araştırmacıların uluslararası literatürdeki ortak tanımları da kabul ettiğini göz önünde bulundurursak, bu işlemin *dilsel ve kültürel olarak uygun şekilde aktarım (LISA), çevirme ve uyarlama* olarak ifade edildiğini de belirtebiliriz. Ayrıca Canım Alkan (2021) yerelleştirme işlemini bir ürünün hedef kitle için *kullanıma hazır hale getirilmesi* olarak ifade ederken, Odacıoğlu (2016) yerelleştirmede ürünlerin *çevirisinin* yapıldığını vurgulamıştır. Bu doğrultuda tablomuzu incelediğimizde web sitelerinde verilen tanımların genel itibarıyla akademiye uyumlu kavramlar seçtiğini gözlemlersek de bazı tutarsızlıklar olduğunu söylemek mümkündür. Örneğin, sitelerin birçoğu yerelleştirmede uygulanan işlemi uyarlama olarak belirterek verdikleri hizmeti çeviribilim perspektifinde de olduğu gibi çevirinin bir alt türü olarak kabul etmişlerdir. Ancak kısa bir tanımla yerelleştirmenin uyarlama işlemi olduğunu açıklayan *RDS Tercüme* (“Yerelleştirme,”

t.y., par. 1), bu tanımın devamında işlemin aynı zamanda tercüme olduğunu da belirtmiştir. Web sitelerinin çeviri/tercüme ve uyarılama işlemi kavramları üzerine çeşitli bakış açıları sunduğu görülmektedir. Bu doğrultuda, yerelleştirmede uygulanan işlem bir çeviri stratejisi olan uyarılama olarak kabul edilse de bu durum yerelleştirmenin her zaman çevirinin bir alt türü olarak kabul edildiğini açıkça ortaya koymamaktadır. Bu durum web sitelerinin çeviriyi nasıl tanımladıklarından yola çıkılarak açıklığa kavuşturulabilir.

İşlemin *aktarım*, *özelleştirme*, *yeniden yaratım* olduğunu ifade eden sitelere baktığımızda ise yerelleştirme tanımına farklı bir bakış açısı ile yaklaşıldığı gözlemlenmektedir. Örneğin *Turkish Translation Office* (“Lokalizasyon ve Çeviri Farkı,” t.y., par. 1), yerelleştirme ve çeviri arasındaki farkı anlatarak yerelleştirmeyi tanımlamaya çalışmıştır. Web sitesinde yer alan bilgede çevirinin sadece kaynak dili hedef dile aktarmayı amaçlarken yerelleştirmenin (lokalizasyonun) “dilin farklı işlevlerini içeren yaratıcı metinlerde yer alan örtük anlamlar” aktarılabilceği ifade etmiştir. *Linguin Çeviri Hizmetleri* (“Yazılım/Web Sitesi Yerelleştirme,” t.y., par. 1) de bir cümlelik tanım yerine yerelleştirme sürecini açıklamayı tercih ederek yerelleştirmenin *çevirinin ötesinde bir yeniden yaratım süreci* olduğunu belirtmiştir. Oysaki Odacıoğlu’nun bu konudaki değerlendirmelerine baktığımızda, kendisinin “yerelleştirme endüstrisinin temelinde çeviri eyleminin yattığını” savunduğunu görebiliriz. Çeviriyi yerelleştirmeden tamamen farklı bir aktarım süreci gibi görmek, sektörün çeviri işlemine yönelik algısını göstermektedir. Bununla birlikte yazılım yerelleştirme hizmeti veren *Çeviri Evi* (“Yazılım Yerelleştirme,” t.y., par. 1) için bilgisayar yazılımları başka dillere özellikle de başka ülkelere/bölgelere göre *özelleştirilmektedir*. Tanımdan sonraki cümleye baktığımızda, bu web sitesinin yerelleştirme işlemini çeviri tamamlandıktan sonra yapılan bir işlem olarak gördüğü fark edilmektedir. Yerelleştirmenin, çeviriyi de içine alan bütün bir süreç olduğunu düşündüğümüzde, *Çeviri Evi*’nin bu süreci önce çeviri daha sonra yerelleştirme prosedürleri olarak görmesi ancak bunu ulusal literatürde karşımıza çıkmayan *özelleştirme* kavramını kullanarak açıklaması, yerelleştirme işlemi için farklı bakış açılarının sunulduğunu göstermektedir.

Tablomuza baktığımızda yapılan işlemin tam olarak ne olduğunu belirtmeyen web sitelerinin de olduğunu görmekteyiz. Bunlardan biri olan *Locasis* (“Çeviri ve Yerelleştirme,” t.y., par. 3), yerelleştirme tanımında “çeviriden bir tık fazlası” ifadelerini kullanmış, fakat bununla ne kastettiğini veya hedefe ulaşmak için tam olarak nasıl bir işlem gerçekleştirdiğini belirtmemiştir. Benzer şekilde Dragoman şirketinin web sitesinde de çeviri, kısa ve hızlı hizmet alınabilecek, hedef kültüre uygun bir yaratıcılık gerektirmeyen durumlarda tercih edilebilecek bir hizmet olarak belirtilmektedir. Yerelleştirmeden ise tarih ve rakam yazılmasının gerekli olduğu durumlarda yararlanılabileceği ifade edilmektedir. Söz konusunu sitelere yerelleştirmede uygulanan işlem, “çeviriden bir tık fazlası” ifadesi ve “kısa, hızlı ve yaratıcılık gerektirmeyen hizmet” olarak ifade edilen çeviri tanımıyla bir karşılaştırma yapılarak örtülü bir anlamla verilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda web sitelerin yerelleştirmede uygulanan işlemi çeviri hizmetini tanımlayarak anlatması yerelleştirmeyi çeviriden ayırttıklarını vurgulamak istemelerinden

kaynaklanıyor olabilir. Sonuç olarak, yerelleştirmede uygulanan işlemin çeviriden nasıl farklılaştığını açıklayan veya işlemin ne olduğu belirtmeden yerelleştirmeyi çeviri işlemi üzerinden tanımlamaya çalışan sitelerin çeviri algılarını değerlendirmek gerekmektedir. Ancak bu çalışmada sadece yerelleştirme tanımları değerlendirme altına alındığı için sitelerin çeviri algısı üzerine ayrıntılı bir inceleme yapılmamıştır.

Yerelleştirme tanımı ile birlikte bu çalışmamızda son olarak sınırlıklarımız kapsamında belirlediğimiz web sitelerinin hangi yerelleştirme alt türlerini hizmet olarak sundukları da incelenmiştir. İncelenen sitelerde yerelleştirme alt türlerinin sadece başlıklarına bakılmış hizmetlerin içeriği değerlendirmeye alınmamıştır. Değerlendirmemiz neticesinde birçok web sitesinin web sitesi, yazılım, oyun ve mobil uygulama yerelleştirmesi alanından hizmet verdiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte özel olarak sadece web sitesi, yazılım veya oyun alanında yerelleştirme hizmeti veren siteler de karşımıza çıkmıştır. Sektörün hizmet olarak sunduğu yerelleştirme alt türlerinin akademiye çalışmaları konu olanlar temel türlerle (web/yazılım/oyun/mobil uygulama) aynı olduğu anlaşılmaktadır. Ancak yerelleştirme hizmeti veren bu sitelerde farklı başlıklarda da yerelleştirme hizmeti verildiği gözlemlenmiştir. Bu hizmetler; drupal lokalizasyon; edebi eser ve altyazı tercümesi; içerik lokalizasyonu; dijital pazarlama, E-ticaret, E-egitim modülleri ve eğitim materyalleri, multimedya materyalleri, pazarlama materyalleri, ERP yerelleştirmesi; reklam çevirisi şeklindedir.

Hizmetlerin akademiye kıyasla bu kadar çeşitli olmasının müşteriye farklı alanlarda hizmet sunulmasını gösterilmesinin istenmesi kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca bu sitelerin, yerelleştirme ve çeviri algısının da akademiye kıyasla yerelleştirme alt türlerindeki başlıklarını çeşitlendirmiş olabilir. Alt başlıklara baktığımızda örneğini E-ticaret, E-egitim modülleri, dijital pazarlama gibi alanların birçoğunun dijital bir ortamda gerçekleştiği düşünülebilir. Bu açıdan baktığımızda bu web siteleri yerelleştirme hizmetinin dijital ortamda gerçekleştiğini kabul ettiklerini göstermek istemiş olabilirler. Edebi eser yerelleştirmesi akademik çalışmalarda karşımıza hiç çıkmadığı için bizce üzerine düşünülmesi gereken bir başlıktır. Sitelerin yerelleştirme ve yerileştirme arasındaki farkı gözetip gözetmedikleri veya edebi eserlerin yerelleştirmesinden söz ederken E-kitap uygulamalarından mı bahsettikleri başka çalışmalarda değerlendirilebilir. Bununla birlikte alt türlerin başlıklarında göze çarpan bir diğer nokta çeviri/tercüme ve yerelleştirme/lokalizasyon sözcüklerinin bir arada kullanılması olmuştur. Örneğin, yazılım tercümesi ve lokalizasyonu, altyazı tercümesi yerleştirilmesi, reklam çevirisi gibi alt başlıklar sitelerim hizmetleri arasında yer almıştır. Bu durumun yine yerelleştirme hizmeti veren web sitelerinin çeviri algısından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu çalışmada sadece alt türlerin başlıkları değerlendirildiği içi sektörün sunduğu bu yerelleştirme hizmetleri ve bu hizmetlerin akademik çalışmalar ile ilişkisi başka çalışmaların konusu olabilir.

Sonuç Gözlemleri

Bu çalışmamızda 1990'lı yıllarda çeviri sektöründe bir hizmet olarak sunulmaya başlayan ve ilerleyen yıllarda çeviribilim alanının araştırmalarına konu olan yerelleştirmenin akademi ve sektördeki tanımı değerlendirilmiştir. Bununla birlikte yerelleştirme hizmeti farklı alt türlerde sunulduğu için akademinin ve sektörün kabul ettiği bu alt türlerin neler olduğu da değerlendirmeye eklenmiştir. Çalışmada akademide kabul edilen yerelleştirme tanımlarını sunmak için öncelikle ulusal literatürde yerelleştirme üzerine yapılan çalışmalar toplanarak incelenmiştir. İnceleme sonucunda araştırmacıların uluslararası yazında yer alan kaynaklardaki tanımları da araştırmalarına eklediklerinin görülmesiyle, bu tanımlardan birçok ulusal çalışmada yer alanlar yerelleştirmenin tanımı bölümünde sunulmuştur. Yerelleştirmenin bir meslek olarak kabul edilmesi ve bunun çeviribilim açısından önemli bir gelişme olması nedeniyle UMS'nin kabul ettiği yerelleştirme tanımı da dikkate alınmıştır. Tanım, kavram çeşitliliğini sunmak amacıyla *hedef, kaynak ve işlem* şeklinde kategoriler halinde incelenmiştir. Ulusal literatürdeki yerelleştirme tanımları değerlendirildikten sonra, yerelleştirme hizmeti veren kuruluşların yerelleştirme tanımını değerlendirmek amacıyla sınırlıklar çerçevesinde belirlenen ve sektörde bu hizmeti veren kuruluşlarının web sitelerindeki tanımlar incelenmiştir. Sonuçlar, ulusal literatürdeki yerelleştirme tanımı incelenirken kullanılan kategoriler çerçevesinde sütun grafikleriyle sunulmuş yorumlanmıştır. Bu kuruluşların web sitelerindeki yerelleştirme tanımları akademideki tanımlarla karşılaştırılarak analiz edilmiştir. Analize bu sitelerde hizmet olarak sunulan yerelleştirme alt türleri de eklenmiştir.

Analiz sonucunda, akademideki yerelleştirme tanımı ile sektörde sunulan yerelleştirme tanımlarında ortak kavramların yer aldığı ancak sektördeki tanımların akademiye kıyasla daha çeşitli olduğu tespit edilmiştir. Yerelleştirme hizmeti veren web sitelerindeki tanımlarda hedef, kaynak ve işlem olarak belirlenen kavramların akademiye kıyasla farklı ve çeşitli olmasının, öncelikle sektörde kabul edilmiş ortak bir yerelleştirme tanımının olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bunun yanında birçok sitenin kendi bakış açısıyla yerelleştirmeyi tanımlaması kavramların iç içe geçmesine neden olmuş, bu da tanımlarda her zaman tutarlılık sağlanamaması sonucuna yol açmıştır. Bununla birlikte, bu durumun sektörün yerelleştirme işlemi talep eden müşterilerine geniş bir hizmet alanı sunmak istemesinden kaynaklanmış da olabileceği düşünülmektedir. Akademi ve sektörde sunulan yerelleştirme alt türlerinin değerlendirilmesi sonucunda benzer bir sonuca ulaşılmış ve sektörün akademiden farklı olarak yerelleştirme alt türlerini çeşitlendirdiği tespit edilmiştir. Sektördeki bu çeşitliliğin, müşterilere sunulan hizmetlerin çeşitliliğini göstermek amacıyla, ekonomik kaygılardan kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Analizlerden elde edilen bir diğer sonuç ise, yerelleştirmeyi tanımlamak isteyen bazı web sitelerinin yerelleştirmeyi çeviriden çok farklı bir işlem olarak ifade etmelerinden ve akademiden farklı tanımlar ortaya koymalarından kaynaklanmıştır. Bu durumda bu sitelerin çeviri algısını başka çalışmalarda incelemek tanımlardaki çeşitliliğin veya tutarsızlığın nedenlerini ortaya koyabilecek niteliktedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors have no conflict of interest to declare.

Grant Support: The authors declared that this study has received no financial support.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Ataseven Bilir F. (2021). *İletişim ve Medya Bağlamında Çevirmen Başyuru Kitabı* (Yerelleştirme). İstanbul: Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 275-282. Erişim adresi: https://www.iletisim.gov.tr/images/uploads/dosyalar/%C3%87evirmen_Ba%C5%9Fvuru_Kitab%C4%B1.pdf
- Bakır, G. R. (2012). Yazılımda Yerelleştirme ve Çeviri. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Bengi Öner I. (2006). Yerelleştirme'nin Tanımı. *Varlık* Ed. Enver Ercan, Haziran. Erişim adresi: <https://ceviribilim.com/2006/06/01/%E2%80%9Cyerellestirme%E2%80%9Dnin-tanimi/>
- Berk, Ö. (2005). *Kuramlar Işığında Açıklamalı Çeviribilim Terimcesi*. İstanbul: Multilingual.
- Bert E. (2000). *A Practical Guide to Localization.*, Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- Canım Alkan, S. (2014). Web Sitesi Yerelleştirmelerinde Bir Eyleyen Olarak Çevirmenin Konumu: Türkiye Örneği. (Yayımlanmamış Doktora Tezi) İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Canım Alkan, S. (2021). Yerelleştirme ve disiplinlerarasılık. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (23), 1119-1127.
- Canım, S. (2008). Türkiye'de Çeviri Bürolarında Web Sitesi Yerelleştirmeleri ve Bu Süreçte Bilgi Teknolojilerinin Kullanımı. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Çeviri ve Yerelleştirme. *Locasis* içinde. Erişim adresi <https://locasis.com/tr/hizmetlerimiz/ceviri-ve-yerellestirme/>
- Diri, B. (2019). Turkish issues in video game, web and mobile application localizations. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dunne, Keiran J. (2015), "Localization" *The Routledge Encyclopedia of Translation Technology*, İçinde, Edt. Chan-Sin Wai, Routledge, Londra ve New York, 550-562.
- Eruz, S. (2003). *Çeviriden Çeviribilime*. İstanbul: Multilingual.
- Jiménez Crespo, M. A. (2009). The evaluation of pragmatic and functionalist aspects in localisation: towards a holistic approach to quality assurance. *The Journal of Internationalisation and Localisation*, 1, 60-93.
- Karagöz, S. (2019). Amatörler, uzmanlar, kâşifler: Türkiye'de video oyun çevirileri ve yerelleştirme süreci. (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kocaman, A. (1993). Çeviri, çeviri eleştirisi ve dilbilim. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, 4, 1-4.
- Kurultay, T. (2000). Çeviri Sürecinde Dil: Eşdeğerlik mi Çeviri İşlemi mi?, yayımlanmamış araştırma.
- Lokalizasyon ve Çeviri Farkı. (t.y.). *Turkish Translation Office* içinde. Erişim adresi <https://www.turkishtranslationoffice.com/tr/yerellestirme-hizmetleri/>
- Mesleki Yeterlilik Kurumu. (2018). Yerelleştirme Çevirmeni Yeterliliği. Erişim adresi: <https://cdn.istanbul.edu.tr/FileHandler2.ashx?f=cevirmen-yeterlilikleri---yerellestirme-cevirmeni---yayinlanan-taslak-15.12.2018.pdf>

- Mesleki Yeterlilik Kurumu. (2020). Ulusal Meslek Standartları. Erişim adresi: https://portal.myk.gov.tr/index.php?option=com_meslek_std_taslak&view=taslak_listesi_yeni&msd=2
- Ödacıoğlu, M.C. (2016). Çeviribilimde Yerelleştirme Paradigmasına Doğru. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Önen, S. İ. (2018). Approaches and strategies to cope with the specific challenges of video game localization. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, E. (2013). Yerelleştirme ve Çeviri: Çeviribilimde ve Çeviri Eğitiminde Yerelleştirmenin Konumu. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Öztürk, İ. Ve Yazar, U. (2017).Mütercim Tercümanlık ve Çeviribilim Bölümlerindeki Yerelleştirme Dersinin Genel Müfredat İçerisindeki Konumu. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (52), 215-221.
- Pym, A. (2005). Localization: On its nature, virtues and dangers. Erişim adresi: <https://usuaris.tinet.cat/apym/on-line/translation/translation.html>
- Pym, A. (2006).Localization, training & the threat of fragmentation. Erişim adresi: <https://usuaris.tinet.cat/apym/on-line/translation/translation.html>
- Sarıgül, S. (2020). Turkish translation in the Steam translation server: Two case studies on video game localisation. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Uysal, N. M. (2020). Türkiye’de ulusal yeterliliklere dayalı bir çevirmen sertifikasyon sistemine doğru: Süreç nasıl işliyor?. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(71), 146-161.
- Yalın, Y. (2005). Teknik çeviri eğitimi kapsamında web sitelerinin yerelleştirilmesi uygulamaları için bir model önerisi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yazar, Ulvican. (2017). Yerelleştirme bağlamında kullanılan çeviri teknolojileri (Çeviribilim öğrencileri ve çeviri sektörü örneklemelerinde). (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Yazıcı, M. (2007). *Yazılı Çeviri Edinci*. İstanbul, Multilingual.
- Yazılım Yerelleştirme. (t.y.). *Akıl küpü tercüme* içinde. Erişim adresi <https://akilkuputercume.com.tr/yazilim-yerellestirme/>
- Yazılım Yerelleştirme. (t.y.). *Çeviri evi* içinde. Erişim adresi <http://www.cevirievi.com.tr/yazilim-yerellestirme.html>
- Yazılım/Web Sitesi Yerelleştirme. (t.y.). *Linguin çeviri* içinde. Erişim adresi <https://linguinceviri.com/hizmet-yazilim-web-sitesi-yerellestirme/>
- Yerelleştirme. (t.y.). *Helico tercüme* içinde. Erişim adresi <https://helico.com.tr/s/yerellestirme>
- Yerelleştirme. (t.y.). *Kalite tercüme* içinde. Erişim adresi <https://kalitetercume.com.tr/tr-page-yazilim-yerellestirme>
- Yerelleştirme. (t.y.). *Mirora* içinde. Erişim adresi <https://www.mirora.com/yerellestirme/>
- Yerelleştirme. (t.y.). *RDS tercüme* içinde. Erişim adresi <https://rdstercume.com/yerellestirme/>
- Yerelleştirme. (t.y.). *Strater çeviri merkezi* içinde. Erişim adresi https://www.strater.com.tr/tr_tr/yerellestirme-2/
- Yerelleştirme. (t.y.). *Transistent tercüme* içinde. Erişim adresi <https://www.transistent.com/tr/yerellestirme-hizmetleri/>